

PARTISKHETEN I SVERIGES RADIOS
OCH TV4:S NYHETSPROGRAM
UNDER 1991 ÅRS VALRÖRELSE

En undersökning av valbevakningen
i Rapport, Aktuellt, Ekot, Nyheterna
och Dagens Nyheter

av

KENT ASP

ARBETSRAPPORT NR 16

1991

ISSN 1101-4679

PARTISKHETEN

I

SVERIGES RADIOS OCH TV4:S NYHETSPROGRAM UNDER 1991 ÅRS VALRÖRELSE

En undersökning av valbevakningen
i Rapport, Aktuellt, Ekot, Nyheterna och Dagens Nyheter

KENT ASP

MEDIEVALRÖRELSEN 1991 - KORT OM UNDERSÖKNINGEN

Den femte undersökningen i rad

Syftet med undersökningen är att analysera den bild medierna gav av **1991 års valrörelse**. Tidigare har 1979, 1982, 1985 och 1988 års valrörelser studerats. Resultaten från årets val kan därmed jämföras med resultat från **tidigare valrörelser**, eftersom innehållsanalyserna är gjorda med samma teoretiska utgångspunkter och samma undersökningsteknik.

Samtliga undersökningar har från dess start 1979 finansierats av **Riksbankens jubileumsfond** inom ramen för olika forskningsprojekt vid Göteborgs universitet.¹

Nyhetsbevakningen i radio och TV i centrum

Denna rapport handlar främst om nyhetsrapporteringen i radio och TV - Sveriges Radios tre nyhetsprogram **Rapport**, **Aktuellt** och **Ekot** samt TV4:s nyhetsprogram **Nyheter**. **Dagens Nyheter** har också undersökts och används som en referenspunkt.

Det genomgående temat i analysen är frågan **nyhetsmediernas partiskhet**: om utbudet gynnat eller missgynnat något parti eller politisk riktning i årets val.

Det synsätt och de resultat som här presenteras tar **inte** sin utgångspunkt i Sveriges Radios avtal eller någon annan typ av regelsamling. Det är studier som genomförs inom ramen för ett **fristående** forskningsprojekt. Svaret på den normativa frågan huruvida partiskheten är **oskäligen** eller ej ges inte här. Resultaten kan däremot utgöra **underlag** för slutsatser om den eventuella partiskheten kan betraktas som oskäligen.

Att gynnas - eller missgynnas

Ett parti eller politisk riktning kan i princip gynnas eller missgynnas på tre olika sätt:

För det **första** kan en aktör gynnas eller missgynnas genom den bild medierna ger av **aktören** själv (t ex genom det sätt på vilket partiet framställs), för det **andra** kan en aktör gynnas eller missgynnas genom att den **världsbild** aktören står för gynnas eller missgynnas i nyhetsmedierna (t ex genom den uppmärksamhet olika sakfrågor får) och för det **tredje** kan en aktör gynnas eller missgynnas genom det sätt på vilket aktören själv **relateras** till olika sakfrågor eller sakförhållanden (t ex att ett parti förbinds med en sakfrågeprofil det själv önskar).

Sammantagna, men också var sig, kan de tre sätten att gynna eller missgynna en aktör ge en uppfattning om mediernas faktiska partiskhet. Ett parti kan med andra ord **gynnas** i ett avseende (t ex stor uppmärksamhet) och **missgynnas** i ett annat avseende (t ex en oönskad sakprofil).

För att avgöra om en aktör gynnas eller missgynnas måste man därför ha en föreställning om vilken världsbild aktören själv står för. För att få reda på partiernas egna preferenser i årets val har partiledarnas **valupptaktstal** använts.

Huvudresultat i sammandrag - sifferunderlag i tabellbilaga

Undersökningens **huvudresultat** presenteras med utgångspunkt ifrån de tre partiskhetsaspekterna. De hänvisningar som görs i texten till figurer och tabeller redovisas i rapportens **tabellbilaga**.

För beräkningssätt, urval m.m. se tabellbilagans 'Förklaringar'.

REGERINGSALTERNATIVEN SOM AKTÖRER

Regeringsalternativen behandlades lika

Regeringsalternativen - socialdemokraterna och den borgerliga fyrklövern - behandlades som **aktörer** mycket lika i nyhetsrapporteringen. I **Rapport, Aktuellt, Nyheterna** och **Dagens Nyheter** är balansen mellan de båda regeringsalternativen mycket påtaglig. **Ekots** nyhetsbevakning var något mindre gynnsam för det borgerliga regeringsalternativet, vilket resulterade i en viss övervikt för socialdemokraterna. Skillnaden var dock inte särskilt stor (FIGUR 1).

Fjärde gången i rad för Rapport och Aktuellt - och femte för Dagens Nyheter

Resultatet för 1991 års valrörelse innebär att **Rapport** och **Aktuellt** fyra val i följd har behandlat socialdemokraterna och de borgerliga regeringsalternativ som framträtt i de olika valrörelserna på ett sådant sätt att inte någon sida blivit mer gynnsamt eller ogynnsamt behandlat än den andra (FIGUR 2).

För **Dagens Nyheter**s del är det femte valet i följd som tidningen på **nyhetsplats** behandlat huvudalternativen i svensk politik på ett balanserat sätt (FIGUR 2).

... och första gången för TV4:s nyhetsprogram Nyheterna

1991 års valrörelse innebar premiär för **Nyheterna** i TV4. Den nybildade nyhetsredaktionen behandlade de båda regeringsalternativen (som aktörer) i stort sett på samma sätt som **Rapport** och **Aktuellt**. Det rådde samma slags "balans" mellan regeringsalternativen i den nya kommersiella TV-kanalen som i Sveriges Televisions nyhetsprogram (FIGUR 1 och TABELL 1).

Det bör dock påpekas att detta resultat avser den bild nyhetsmedierna ger av regeringsalternativen som **aktörer** - och att denna bild enbart utgör ett av de tre olika sätt som en aktör kan gynnas eller missgynnas på i nyhetsrapporteringen. Jag återkommer längre fram till de båda andra "sätten".

SAMARBETS- OCH KONFLIKTLINJER I MEDIEVALRÖRELSEN

Rekord i borgerlig sammanhållning

Nyhetsmediernas bild av den borgerliga sammanhållningen har under de senaste valrörelserna generellt sett blivit alltmer positiv (FIGUR 3). I början av 1980-talet låg konfliktnivån dubbelt så högt (över 40 procent av alla omdömen som utdelades mellan de borgerliga partierna var negativa) som i 1991 års valrörelse (under 20 procent kritiska omdömen).

Sammanhållningen mellan de borgerliga partierna har därför aldrig tidigare blivit så gynnsamt behandlat i medierna som i 1991 års valrörelse (FIGUR 3).

”Högeralliansen” kom bort i medievalrörelsen

Före valrörelsen utpekades alliansen mellan folkpartiet och moderaterna av många som socialdemokraternas huvudmotståndare. Så blev det inte - i varje fall inte i nyhetsmedierna. ”Högeralliansen” fick som nyhetsaktör (under den sista valrörelsemånaden) ta emot en mycket liten del av socialdemokraternas kritik (TABELL 2). I medierna riktades socialdemokraternas kritik främst mot moderaterna och mot ”de borgerliga” som en gemensam politisk aktör.

Den kritik som riktades mot socialdemokraterna kom också till allra största delen från moderaterna (TABELL 2). Det fick till resultat att den helt dominerande konfliktlinjen i valrörelsen kom att gå mellan socialdemokraterna och moderaterna. På så vis kom årets valrörelse att skilja sig markant från 1988 års valrörelse då folkpartiet var socialdemokraternas huvudmotståndare.

Partiernas kritik mot ny demokrati uteblev

Ny demokrati fick mycket lite kritik från de andra partierna i nyhetsmedierna under den sista valmånaden. I Sveriges Radios tre nyhetsredaktioner uppgick exempelvis det sammanlagda antalet kritiska omdömen riktade mot ny demokrati från samtliga andra partier till färre än tio (TABELL 3). Hälften av dessa stod folkpartiet och Bengt Westerberg för. Den kritik som riktades mot miljöpartiet i 1988 års valrörelse var exempelvis sju gånger mer frekvent än den kritik som riktades mot Ny demokrati i 1991 års valrörelse.

Det var inte enbart kritiken mot ny demokrati som var sparsam i medierna. Kritik från ny demokratis sida gentemot de andra partierna förekom knappast heller i medierna. Ny demokrati kom därför att ställas utanför den debatt som fördes mellan partierna i valrörelsen (TABELL 3).

SAKFRÅGOR SOM SLOGS UPP - OCH SOM KOM BORT

Ett smörgårdsbord av valfrågor

I 1991 års medievalrörelse utkristalliserades inte någon klar huvudfråga. Många frågor togs upp i medierna och uppmärksamheten för de olika frågorna har aldrig varit så jämnt fördelad som i årets val.² I det här avseendet finns det heller inga skillnader mellan nyhetsredaktionerna (TABELL 4).

Samhällsekonomin och pensionsfrågan i topp

Även om medievalrörelsen inte dominerades av någon huvudfråga, så blev samhällsekonomin och AP-fondsfrågan valets två enskilt största frågor. I **Rapport** och **Aktuellt** uppgick deras andel sammantaget till 14 respektive 11 procent av den uppmärksamhet som kom politiska sakfrågor till del. **Dagens Nyheter**, **Ekot** och **Nyheterna** uppvisade i stort samma resultat (TABELL 4). En tredje enskild sakfråga som fick stor uppmärksamhet var bostadsfrågor, särskilt frågan om marknadshyrorna.

Sysselsättningsfrågor och personekonomi (priser och löner) fick också en viss uppmärksamhet, vilket innebar att 1991 års valrörelse kom att domineras av ekonomi och sk hårda frågor. Det står i stark kontrast till 1988 års valrörelse som dominerades av miljö och sk mjuka frågor.

Miljöfrågan kom ändå inte bort

Även om ekonomi och "hårda" frågor sattes i centrum försvann inte miljöfrågan i nyhetsmedierna. Miljöfrågorna kom i de flesta undersökta medier på fjärde-femte plats. I jämförelse med tidigare val framstår därför årets val närmast som ett "normalval" när det gäller miljöfrågornas uppmärksamhet (TABELL 5).

Skatterna som varit dominerande i varje valrörelse sedan 1979 kom däremot nästan helt bort

Århundradets skattereform och de följder den fått för samhällsekonomi och det svenska folket uppmärksammades mycket lite i medievalrörelsen. Det gällde särskilt i **Rapport** och **Aktuellt**, men även i de andra medierna (TABELL 4 och TABELL 5).

... liksom andra frågor där uppgörelser över blockgränsen ägt rum - som kärnkraften och EG

De tre frågor - skatter, kärnkraft och EG - där det före valet gjorts uppgörelser över blockgränsen fick totalt sett mycket liten uppmärksamhet i medierna. I SVT:s nyhetsprogram **Rapport** och **Aktuellt** fick de tre frågorna under den sista valrörelsemånaden sammantaget 5 procent av den uppmärksamhet som kom olika sakfrågor till del (TABELL 4). Som jämförelse kan nämnas att partiernas uttalanden om Baltikum fick större uppmärksamhet.

I **Ekot**, **Nyheterna** och **Dagens Nyheter** får de tre frågorna större uppmärksamhet, men inte särskilt mycket. **Ekot** uppvisar den största andelen - sammanlagt 12 procent av **Ekots** utbud om enskilda sakfrågor tog upp skatter, energi- och kärnkraft samt EG (TABELL 4).

Valrörelsen i medierna handlade om de sakfrågor partierna ville att den skulle handla om

Det **andra** sättet som en aktör kan gynnas eller missgynnas på är genom den bild medierna ger av de politiska sakfrågorna. Till grund för denna tes ligger det enkla antagandet att det är gynnsamt för en aktör om mediernas bild av omvärlden stämmer överens med den bild aktören själv vill ge.

När det gäller 1991 års val är det mycket som talar för att valet i medierna i stort sett handlade om de sakfrågor partierna (som grupp) själva önskade att det skulle handla om och att frågorna fick den prioritering partierna ville.

Det ligger nära till hands att jämföra nyhetsmediernas agerande i årets val med deras agerande i 1979 års valrörelse. 1979 års valrörelse utspelades också i avvaktan på en kommande folkomröstning - folkomröstningen i kärnkraftsfrågan 1980. I valrörelsen ville inte något av de politiska partierna ta upp kärnkraften, bland annat med hänvisning till den kommande folkomröstningen. Det hindrade inte att kärnkraftsfrågan kom att bli den största enskilda sakfrågan i medierna under 1979 års valrörelse. Så blev inte fallet med EG-frågan i 1991 års valrörelse.

SAKFRÅGORNAS PLATS I MEDIEVALRÖRELSEN

Sakfrågorna fick ungefär samma plats som i tidigare medievalrörelser

En valrörelse i nyhetsmedierna handlar inte enbart om enskilda **sakfrågor**. Det rapporteras även om övergripande **idéfrågor** och om **maktfrågor**, där framförallt frågan om regeringsmakten ställs i centrum. Tillsammans uppgick bevakningen om denna typ av politiska "substansfrågor" till ungefär 60 procent av det nyhetsmaterial som handlade om valrörelsen i **Rapport, Aktuellt, Ekot** och **Dagens Nyheter**. I **Nyheterna** uppgick rapporteringen om sakfrågor, idéfrågor och maktfrågor till 45 procent (TABELL 7).

Även om direkta jämförelser med tidigare val i dethär avseendet inte är helt oproblematiska (p g a händelserna i Sovjet) talar ändå mycket för att sakfrågorna och "den politiska substansen" i varje fall inte var mindre framträdande i 1991 års medievalrörelse än i tidigare valrörelser.

Inverkan av händelserna i Sovjet på mediernas valbevakning försvann i stort sett efter fyra-fem dagar

Sovjetkuppen som ägde rum fyra veckor före valdagen och de världshistoriska händelser som följde på den fick självfallet till följd att rapporteringen kring det svenska valet och andra nyhetshändelser kraftigt minskade. Men efter fyra-fem dagar kom rapporteringen i SVT:s nyhetsprogram om valet att återgå till den nivå den hade veckan före Sovjetkuppen för att därefter kontinuerligt öka fram till valdagen (TABELL 6). Ungefär samma utveckling ägde rum i TV4:s **Nyheterna**.

Under den sista valrörelsemånaden fick händelserna i Sovjet och valrörelsen ungefär lika lång sändningstid i SVT:s ordinarie nyhetsprogram - ca 260 respektive 240 timmar. Den sista valrörelseveckan upptog dock valet mer än fem gånger så stort utrymme som Sovjethändelserna. Under den första veckan av valrörelsemånaden rådde, inte helt överraskande, det omvända förhållandet (TABELL 6).

Uttalandena i valrörelsen handlande mest om Baltikum

Den svenska valrörelsen påverkades även direkt av händelseutvecklingen i Sovjet. Ungefär 10 procent av samtliga de uttalanden som gjordes av partierna och deras företrädare i radio och TV under den sista valrörelsemånaden berörde händelserna i Sovjet (TABELL 7). Av dessa handlade ca två tredjedelar om Baltikum.

”Affärerna” fick inget större genomslag

I slutet av valrörelsen uppmärksammades två nygamla affärer - IB-affären och Lars Tobisons skatteaffärer (TABELL 7). Affärerna uppmärksammades dock i huvudsak endast av de medier där affärerna först togs upp (Nyheterna och Ekot respektive Aftonbladet).

PARTIERNAS FRAMTRÄDANDEN I MEDIERNA

Det tredje huvudsättet som medierna kan gynna eller missgynna en aktör på är genom den bild medierna ger av partiernas budskap - i vilket sammanhang och i vilka frågor som partiet får framträda i. För partierna gäller det att ”få ut sitt budskap” - att komma fram i sina favoritfrågor och undvika sådana frågor som man tror sig veta kan skada partiet.

Det ”tredje sättet” är sannolikt den viktigaste aspekten av mediernas partiskhet under en valrörelse - det som mest avgör om ett partis valkampanj i efterhand kommer att betraktas som framgångsrik eller ej.

Som påpekats handlar mediernas valrapportering inte enbart om partiernas framträdanden i olika sakfrågor, deras **sakfrågeprofil**, utan också om partiernas framträdanden i andra sammanhang; hur partiet får framträda i medievalrörelsen i sin helhet. Det senare är något som kan kallas partiernas **valrörelseprofil**.

PARTIERNAS SAKFRÅGEPROFILER I MEDIERNA

Svenska nyhetsmedier är inte (generellt sett) några partimegafoner - det gällde även i årets valrörelse

Utgår vi ifrån partiernas egna sakfrågeprofiler (fastställda med utgångspunkt ifrån partiernas valupptaktstal) är överensstämmelsen generellt sett mycket måttlig mellan den bild partierna vill ge

av sig själva i valrörelsen och den bild väljarna får ta del av i nyhetsmedierna. Partierna får ofta framträda i sådana frågor de själva inte önskar eller vill undvika (TABELL 9).

Denna bristande återspeglning av partiernas egna sakfrågeprofiler har under de fem valrörelser jag undersökt dock gällt alla partier. I ett val har ett partis sakfrågeprioriteringar speglats bättre än de andra partiernas, i nästa val har det gått sämre. Alla partier missgynnas i dethär avseendet i stort sett lika mycket. Nyhetsprogrammen i Sveriges Radio kan därför inte generellt sett betraktas som megafoner för de politiska partierna och inte heller för något särskilt parti eller politisk riktning.

Regeringsalternativens sakfrågeprofiler speglades väl

Nyhetsmediernas bevakning av 1991 års valrörelse ändrar i stort inte detta mönster, även om de båda regeringsalternativen, fick framträda med en sakfrågeprofil i **Rapport, Aktuellt, Ekot, Nyheterna** och **Dagens Nyheter** som låg nära den de själva ville framträda med (TABELL 10).³

Det innebär att de båda regeringsalternativen även när det gällde deras sakfrågeprofiler behandlades mycket likartat i nyhetsmedierna. I dethär avseendet kan därför inte heller någon sida sägas ha gynnats eller missgynnats mer än den andra.

Till en del är detta ett resultat av att socialdemokraternas och de borgerliga partiernas sakfrågeprioriteringar närmast sig under 1980-talet. Prioriteringen mellan olika frågor har aldrig varit så likartad som i 1991 års valrörelse. Det råder därför idag en mycket större enighet mellan de politiska blocken om vilka frågor som bör uppmärksammas i politiken än vad som var fallet i början av 1980-talet.⁴

PARTIERNAS "VALRÖRELSEPROFILER" I MEDIERNA

Regeringsalternativen fick framträda med likartade "valrörelseprofiler"

Ser vi till valbevakningen i sin helhet och skiljer ut de fem "företeelser" som de båda regeringsalternativen oftast associerades med visar resultatet att socialdemokraterna och den borgerliga fyrklövern fick framträda ungefär lika ofta och med ungefär samma "valrörelseprofil" i de olika nyhetsprogrammen (TABELL 10B).

Drygt en fjärdedel av regeringsalternativens medieframträdanden handlade om händelserna i Sovjet och vad som kan ges samlingsbeteckningen "valrörelsen". Det senare avser exempelvis skildringar av valkampanjens yttre förlopp, rapportering av partisympatimätningar och liknande företeelser som inte kan räknas som uttalanden i politiska sakfrågor, idéfrågor eller maktfrågor.

Att så stor del av partiernas framträdanden kan hänföras till "valrörelsen som företeelse" är dock inget nytt för 1991 års valkampanj, så har det även varit i tidigare valrörelser även om omfattningen i årets val var något större än tidigare. Till en del är det ett resultat av att 1991 års valrörelse faktiskt var "lite speciell", bland annat genom händelserna i Sovjet och småpartiernas roll i valrörelsen.

Att händelserna i Sovjet och Baltikum intog en central plats i partiernas framträdanden i valrörelsens inledning kan inte heller betraktas som särskilt anmärkningsvärt. Däremot fick dessa förhållanden till följd att de politiska alternativ som kämpade om väljarnas röster inte i första hand kom att

framträda i politiska sakfrågor. De två frågor som lyckats tränga sig in hos samtliga nyhetsredaktioners "fem-i-topp-lista" (med undantag av **Nyheter**) är samhällsekonomin och pensionsfrågan (TABELL 10B).

Socialdemokraterna fick en mycket ogynnsam "valrörelseprofil" i TV4:s nyhetsprogram Nyheter

Nyheter är det nyhetsprogram där regeringsalternativens framträdanden i sakfrågor var mest sällsynta. Det gällde i särskilt hög grad för socialdemokraterna. Bland partiets "fem-i-topp-lista" förekom ingen fråga som kan betecknas som en traditionell sakfråga (TABELL 10B). Efter (1) "valrörelsen som företeelse" följer innehållskategorin (2) "ospecificerat/annat" (en kategori som används i de fall det inte går att placera in framträdandet eller utsagan i någon av de ca 120 innehållskategorier som kodschemat omfattar), (3) framträdanden i samband med händelserna i Sovjet, (4) personfrågor och (5) IB-affären.

Tillsammans stod dessa framträdanden för 63 procent av de gånger socialdemokraterna fick "komma till tals" i **Nyheter**. Det är en "valrörelseprofil" som knappast kan betraktas som gynnsam för ett politiskt parti. I dethär avseendet framstår **Ekot** som **Nyheters** motsats. Där är de båda regeringsalternativens framträdanden i sakfrågor mycket mer omfattande (TABELL 10B).

NYHETSMEDIERNAS BEHANDLING AV PARTIERNAS - EN SUMMERING

Medierna kan gynna eller missgynna ett parti på tre olika sätt. Slutsatser om mediernas partiskhet bör därför helst bygga på en samlad bedömning av mediernas bild av partiet som **aktör**, av **valfrågorna** samt i vilka **frågor** och i vilket **sammanhang** partiet får framträda i. Det bör i dethär sammanhanget erinras om att de slutsatser som här framförs gäller nyhetsmediernas **faktiska** partiskhet. Huruvida den kan anses vara oskäligen eller ej är en annan fråga.

Partierna fick överlag en mer gynnsam behandling 1991 än i tidigare val

Ett kännetecken för 1991 års medievalrörelse var att partierna överlag, både när det gällde bilden av partierna som aktörer och bilden av partiernas sakfrågeprofiler, fick en mer gynnsam behandling i nyhetsprogrammen i radio och TV än i tidigare undersökta val.

Det gällde särskilt mediernas bild av partierna som aktörer. Till en del förklaras troligen den mer positiva mediebild av partiernas egna agerande i valrörelsen. Tonläget i valdebatten var inte lika högt som i tidigare val.

Moderaterna gjorde sin bästa medievalrörelse sedan 1982

Moderaterna fick i 1991 års valrörelse en lika gynnsam behandling i TV:s nyhetsprogram **Rapport** och **Aktuellt** som i 1982 års framgångsrika val - både som aktör och när det gällde partiets sak-

frågeprofil. Moderaterna kom dessutom att stå i debattens centrum, eftersom partiet kom att framstå som socialdemokraternas huvudmotståndare i medierna. 1988 spelade folkpartiet den rollen.

Socialdemokraterna gjorde också en bra medievalrörelse

Socialdemokraterna fick som aktör, i jämförelse med tidigare valrörelser, en gynnsam behandling i Sveriges Radios nyhetsprogram **Rapport**, **Aktuellt** och **Ekot**. Skillnaden gentemot 1988 års valrörelse är särskilt tydlig, då Ebbe Carlsson-affären och andra socialdemokratiska affärer fick stor uppmärksamhet. Även partiets budskapsprofil speglades väl.

Däremot fick socialdemokraterna en klart ogynnsam behandling i TV4:s nyhetsprogram **Nyheter** när det gällde de frågor partiet fick framträda i.

Centerpartiet kom inte bort - men blev profillöst i medierna

Centerpartiet behandlades inte ogynnsamt i nyhetsprogrammen i radio och TV. Mediernas speglade exempelvis partiets sakfrågeprofil mycket väl. Men det resulterade i att centerpartiet kom att framstå som profillöst, eftersom partiets egen sakfrågeprioritering saknade en klar profil. Dessutom fick centerpartiet till mycket stor del framträda i sammanhang där möjligheterna att bilda en borgerlig regering diskuterades.

Folkpartiet fick inte ut sitt budskap - trots partisekreterarens försäkran

På valnatten förklarade folkpartiets partisekreterare i TV något överraskande att motgångarna i valet närmast kunde förklaras av att folkpartiet liberalerna hade nått ut med sitt budskap och inte - som vanligtvis brukar vara fallet - att partiet inte fått ut sitt budskap. Partiledaren instämde senare i partisekreterarens analys.

Analysen tycks dock inte stämma om partiledarens valupptaktstal används som måttstock för vad partiet ville föra fram i valrörelsen. Folkpartiet ville (med denna utgångspunkt) exempelvis tala mycket mer om ekonomi, sjukvårdsfrågor och familjepolitik än vad partiet fick göra i medierna. Folkpartiets framträdanden i sjukvårdsfrågor och i familjepolitiska frågor är mycket få i samtliga nyhetsprogram i radio och TV - och även i **Dagens Nyheter** (TABELL 9).

Vänsterpartiet fick en mycket ogynnsam behandling

Vänsterpartiet gjorde sin sämsta valrörelse i medierna sedan undersökningarnas start valet 1979. I **Rapport** och **Aktuellt** fick partiet som aktör (tillsammans med ny demokrati) den minst gynnsamma behandlingen av samtliga partier. Händelserna i Sovjet och interna stridigheter inom partiet satte i hög grad sin prägel på vänsterpartiets framträdanden i nyhetsmedierna. Det gjorde att Vänsterpartiet fick en medievalrörelse som var mer inriktad på partiets allmänideologiska ställningstaganden än dess ställningstagande i enskilda sakfrågor.

Kristdemokraterna blev gynnsamt behandlade - främst genom att de inte utsattes för någon kritik från de andra partierna

Kristdemokraterna gynnades i medierna inte i första hand genom att de fick stort utrymme eller att deras favoritfrågor lyftes fram i medierna, utan mera genom att de inte utsattes för någon kritik från de andra partiernas sida. Partiet kan sägas ha gått fredade genom medievalrörelsen.

Det gällde även mediernas granskning av partiet. Trots att partiet sedan lång tid tillbaka bedömdes ha stora möjligheter att komma in i riksdagen granskades inte partiet och dess kandidater på det sätt som medierna exempelvis gjorde med miljöpartiet i valet 1988 och ny demokrati i valet 1991.

Miljöpartiet missgynnades inte i nyhetsmedierna

För miljöpartiet innebar 1991 års medievalrörelse en stor kontrast jämfört med 1988 års valrörelse. Men den mycket gynnsamma behandlingen 1988, då partiet kom in i riksdagen, motsvarades inte av någon direkt ogynnsam behandling av partiet i nyhetsmedierna 1991, då partiet fick lämna riksdagen. Det är snarare den stora skillnaden mellan partiets behandling i de båda valrörelserna som gjort att partiet i den allmänna debatten framstått som missgynnade i medierna än nyhetsmediernas faktiska behandling av partiet.

Ny demokrati fick den mest ogynnsamma behandlingen - men blev ändå inte särskilt hårt åtgångna i medierna den sista valrörelsemånaden

Ny demokrati fick som politisk aktör den minst gynnsamma behandlingen av samtliga partier. Partiet fick inte heller komma till tals i sakfrågor. Ungefär 10 procent av ny demokratis framträdanden i **Rapport** och **Aktuellt** handlade om enskilda sakfrågor, medan 80 procent gällde framträdanden som allmänt handlade om valrörelsen, t ex kommentarer till opinionsmätningar, hur partiledarna skött sig i slutdebatten och liknande (TABELL 8).

Men nyhetsrapporteringen kring ny demokrati var under den sista valrörelsemånaden inte uttalad negativ. Kritiken från andra partier uteblev nästan helt. Den ogynnsamma behandlingen kom främst att bestå i att partiet inte fick föra ut sitt valbudskap i nyhetsmedierna (TABELL 9).

Kritiken mot och granskningen av Ny demokrati kom före den sista valrörelsemånaden - men gällde inte partiets sakpolitik

Den mest kritiska bevakningen av ny demokrati ägde rum under sensommaren före den egentliga valrörelsen (FIGUR 4). I **Rapport**, **Aktuellt**, **Expressen** och **Aftonbladet** uppgick andelen kritiska artiklar och inslag om ny demokrati under den sista valrörelsemånaden till 17 procent (15/8-14/9), medan andelen månaden före (15/7-14/8) uppgick till 75 procent. Den kritiska bevakningen var dock inte inriktad på partiets politik i sakfrågor. Ungefär 80 procent av de kritiska artiklarna och inslagen kan räknas som "affärer" och "tabbar" där ny demokratis båda partiledare och kandidater var inblandade.

Det var därför knappast nyhetsmediernas behandling av ny demokrati under **själva** valrörelsen som förde in partiet i riksdagen. Det är mer troligt att nyhetsbevakningen, särskilt under sommar-

månaderna, bidrog till att något minska det stora väljarstöd ny demokrati kunde uppvisa under våren (FIGUR 4). Däremot har medierna med stor säkerhet spelat en avgörande roll för partiets tidigare, om än korta, historia. Dels i den process som ledde fram till att ny demokrati överhuvudtaget skapades, dels som en viktig plattform som gjort det möjligt för partiets grundare att nå ut till en stor publik.

JOURNALISTERNA I MEDIEVALRÖRELSEN

Nyhetsmedierna gav en mycket likartad bild av valrörelsen

Det fanns en mycket långtgående likhet mellan nyhetsmedierna i deras sätt att bevaka 1991 års valrörelse. Det gällde inte bara den uppmärksamhet som kom partierna till del (TABELL 11), utan det gällde även de valfrågor som uppmärksammades (TABELL 4). Oavsett vilket nyhetsprogram eller vilken tidning väljarna tar del av handlar valrörelsen i stort sett om samma frågor och samma partier.

... och så har det varit under de senaste valrörelserna

Den stora likheten mellan nyhetsmedierna är inget nytt för 1991 års valrörelse. Likheten har varit lika påtaglig i tidigare undersökta valrörelser (TABELL 12). **Rapport, Aktuellt, Ekot, Nyheterna, Dagens Nyheter** och andra nyhetsmedier tycks tillämpa en och samma urvalsprincip. Ser vi till resultaten mer i detalj och för varje enskild valrörelse visar det sig att det i grova drag finns en överensstämmelse mellan partiernas exponering i medierna under valrörelserna och partiernas styrka i opinionen.

Det är dock knappast partiets ställning i valmanskåren som sådan som avgör storleken på medieexponeringen. Den nyhetsvärderingsprincip som ligger bakom är en allmän relevansbedömning där partiets betydelse eller politiska vikt blir det som avgör det utrymme ett politiskt parti får i nyhetsrapporteringen. Och ett viktigt och enkelt kriterium för journalisterna på ett partis politiska tyngd är partiets ställning i opinionen.

Nyheter i TV4 lika opartiska som Rapport och Aktuellt

Den nya kommersiella TV-kanalens nyhetsprogram **Nyheter** tycks i sin bevakning av 1991 års valrörelse ha följt samma urvalsprinciper som Sveriges Radios nyhetsprogram **Rapport, Aktuellt** och **Ekot** när det gäller urval och uppmärksamhet av olika partier (FIGUR 1 och TABELL 11) och när det gäller urval och uppmärksamhet av olika sakfrågor (TABELL 4). I detta avseende kan därför **Nyheter** sägas ha varit lika opartiska i sin bevakning av 1991 års valrörelse som Sveriges Radios tre nyhetsprogram.

Men Nyheter i TV4 har ändå en egen profil - programmet är mer publikfriande

Även om TV4:s nyhetsprogram tycks ha följt samma "regler" i sin valbevakning som Sveriges Radios nyhetsprogram var **Nyheter** ändå ingen kopia av **Rapport** och **Aktuellt**. **Nyheter** ägnade sig i större utsträckning åt publikfrieri än sin båda konkurrenter.

Nyheterernas särprägel i dethär avseendet yttrade sig bland annat i att nyhetsbevakningen hade en mer personligare stil. Journalisterna själva ställdes mycket mer i förgrunden, nyhetsreportagen var mer subjektiva och inslaget av "allmänt tyckande" från journalisternas sida var vanligare än i Sveriges Radios nyhetsprogram. Ett annat kännetecken var att intervjuer med s k vanligt folk förekom oftare i Nyheterna än i Rapport, Aktuellt och Ekot.

Ett tredje särdrag (troligen som en konsekvens av publikfrihet) hos Nyheterna var att valbevakningen blev mindre innehållsrik än i Sveriges Radios nyhetsprogram. Andelen inslag om politiska sakfrågor var färre, men även de inslag som faktiskt handlade om sakfrågor var mindre innehållsrika än motsvarande nyhetsinslag i Sveriges Radio.

Konkurrensen om framtidens tittare och TV:s nyhetsprogram

Den fråga som kan ställas mot bakgrund av bevakningen av årets valrörelse är hur den framtida konkurrensen mellan Sveriges Television och den kommande kommersiella TV-kanalen kommer att påverka nyhetsprogrammets innehåll. Resultaten från nyhetsbevakningen av 1991 års valrörelse har visat att två motpoler kan skiljas ut - Nyheterna och Ekot - där Rapport och Aktuellt befinner sig någonstans däremellan.

Frågan är i vilken riktning Sveriges Televisions nyhetsprogram kommer att gå när de möter verklig konkurrens om tittarna från en ny kommersiell TV-kanal?

Noter:

¹ För en redogörelse av 1988 års medievalrörelse se kapitel 3 "Medierna och valrörelsen" av Kent Asp i Gilljam och Holmberg (red) Rött blått grönt, Bonniers, 1990. För en ingående redogörelse för undersökningarnas uppläggning och genomförande se "Politisk journalistik - studier i mediernas partiskhet och makt" av Kent Asp i Ulla Carlsson (red) Forskning om journalistik, Nordicom, 1988:4.

² Detta förhållande går att uttrycka i siffror. I årets val har spridningen kring medelvärdet (standardavvikelsen) för de olika sakfrågornas uppmärksamhet i SVT (Rapport och Aktuellt) varit mycket låg (4.2). Tidigare har standardavvikelsen varit 7.1 (1979), 5.1 (1982), 1985 (4.6), 1988 (5.6). Beräkningen avser en fördelning på 19 olika sakfrågor.

³ Jämförs resultatet bakåt i tiden är överensstämmelsen (i statistisk mening) inte märkbart större i årets val än tidigare. Men pensionerna och AP-fondsfrågan som inte fanns med i något partis budskap inför valet och som under själva valrörelsen blev en stor fråga i medierna minskar den uppmätta överensstämmelsen. Det går självfallet inte med säkerhet att veta, men det är troligt att både socialdemokraterna och de fyra borgerliga partierna inte hade något emot att den frågan fick den ("lagoma") uppmärksamhet den fick i valrörelsen. Speciellt som båda parterna kunde tackla frågan från sina egna utgångspunkter.

⁴ Denna utveckling går även att belägga i siffror - med hjälp av överensstämmelsekoefficienten (ÖK). Överensstämmelsen mellan socialdemokraternas och de borgerliga regeringsalternativens sakfrågeprioriteringar under de undersökta valen har utvecklats på följande sätt: 1979 (ÖK= .68), 1982 (ÖK= .48), 1985 (ÖK= .50), 1988 (ÖK=60) och 1991 (ÖK= .67).

T A B E L L B I L A G A

FÖRKORTNINGAR

RAP=Rapport 19.30 (TV2)
AKT=Aktuellt kl 21.00, söndag 18.00 (Kanal 1)
EKO=Ekoredaktionens 18-sändning
NYH=Nyheterna 22.00 (TV4)
SR=Sveriges Radios tre nyhetsredaktioner sammantagna
SVT=Sveriges Television (Rapport och Aktuellt sammantagna)
DN=Dagens Nyheter

FÖRKLARINGAR

Aktörsbehandlingsindexet (AB-index)

Avsikten med AB-indexet är att på ett enkelt sätt ge en sammanfattande bild av hur en aktör behandlas i medierna. AB-indexet anger - något förenklat uttryckt - förhållandet mellan i vilken utsträckning ett parti får komma till tals som agerande aktör, i vilken utsträckning partiet som omtalad aktör utsätts för "kritik" och i vilken utsträckning det får "beröm". På så sätt kan olika medias behandling av olika aktörer jämföras. Och kanske inte minst viktigt - det går att jämföra hur olika aktörer har behandlats över tid, eftersom undersökningstekniken är densamma i val efter val. Indexet bygger på följande komponenter: (1) antalet gånger som man får komma till tals som agerande aktör, (2) antalet gånger som man som omtalad aktör får beröm, (3) antalet gånger man som omtalad aktör får kritik, och (4) antalet gånger man blir omtalad utan att någon värdering görs. Aktörens totala uppmärksamhet delas sålunda in i fyra beståndsdelar, där de två första antas vara ett uttryck för en positiv behandling, den tredje för en negativ och den fjärde för en neutral behandling. AB-indexet beräknas sedan som skillnaden mellan antalet gånger en aktör får en positiv behandling (1+2) och antalet gånger en aktör får en negativ behandling (3) dividerat med det totala antalet gånger en aktör exponeras i medierna (1+2+3+4) multiplicerat med 100. Indexet kan variera mellan -100 och +100.

Partiernas egna sakfrågeprofiler

Partiernas egna sakfrågeprofiler bestäms med utgångspunkt från partiledarnas valupptaktstal. Att fastställa vilka valbudskap som partierna vill föra ut till väljarna är inte oproblemiskt. Ett av problemen är av källkritisk natur: vilka dokument eller källor skall ligga till grund för att få reda på partiernas valbudskap? I detta speciella fall bör dokumentet uppfylla följande krav: (1) det måste i princip föreligga före valkampanjens start, (2) det skall vara offentligt och rikta sig till en bred publik, (3) det skall ligga på samma formmässiga nivå som medierna (och väljarna eftersom det även används för jämförelser med väljarna) och (4) det skall ha ungefär samma utformning och vara av samma omfattning hos samtliga partier. Jag har här, liksom i tidigare studier, valt att utgå ifrån partiledarnas valupptaktstal eftersom dessa bäst uppfyller de ställda kraven. Partiernas valmanifest fungerar däremot inte särskilt bra eftersom de är olika utformade och av mycket varierande omfattning. En del partier saknar t ex i vissa val valmanifest riktade till en bred allmänhet. Se vidare Asp, Mäktiga massmedier (1986 s.166-169).

I de senaste årens val har det varit extra problematiskt eftersom partierna anordnar "så många" valupptakter. Talen är dock, med undantag för den lokala anknytning som vanligtvis förekommer, i grunden desamma. För ny demokratis del har jag utgått ifrån en bandupptagning, eftersom något skrivet manus inte existerar. När det gäller miljöpartiets valtal är jag osäker på dess status, eftersom så många "partiföreträdare" höll valupptaktstal. En viss reservation bör därför omges det valtal som här används som måttstock för miljöpartiets sakfrågeprofil.

Överensstämmelsekoefficienten (ÖK)

Överensstämmelsekoefficienten (ÖK) visar graden av likhet eller överensstämmelse mellan två procentfördelningar. En koefficient på 1.0 innebär en total överensstämmelse och en koefficient på 0 en total brist på överensstämmelse. Se Asp, Mäktiga massmedier (1986, s. 136) för en redovisning av hur överensstämmelsekoefficienten (ÖK) är konstruerad och hur den beräknas.

Regeringsalternativen

I 1991 års val ingår c, fp, m och kds i det borgerliga regeringsalternativet. I tidigare val c, fp och m.

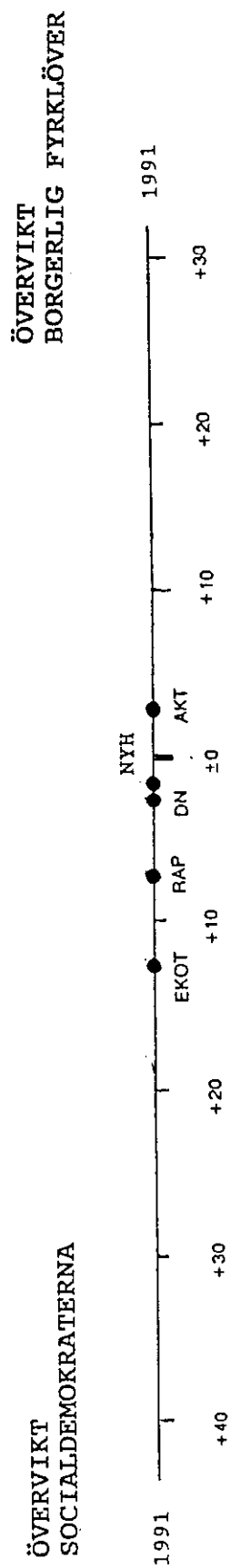
UNDERSÖKNINGSPERIOD OCH URVAL

Analyserna av mediernas innehåll omfattar nyhetsrapporteringen i press, radio och TV de sista fyra veckorna före valdagen. I medieurvalet ingår Sveriges Radios tre nyhetsredaktioner Rapport, Aktuellt och Ekots 18-sändning samt åtta storstadstidningar: Svenska Dagbladet (obund m), Dagens Nyheter (ober), Göteborgs-Posten (lib), Skånska Dagbladet (c), Arbetet (s), Ny Dag (vpk), Expressen (lib) och Aftonbladet (s). 1991 ingår även TV4:s nyhetsprogram Nyheterna. För en mer ingående redogörelse för medieurval och uppläggning av innehållsmätningarna hänvisas till de tekniska rapporter som publiceras i samband med varje val.

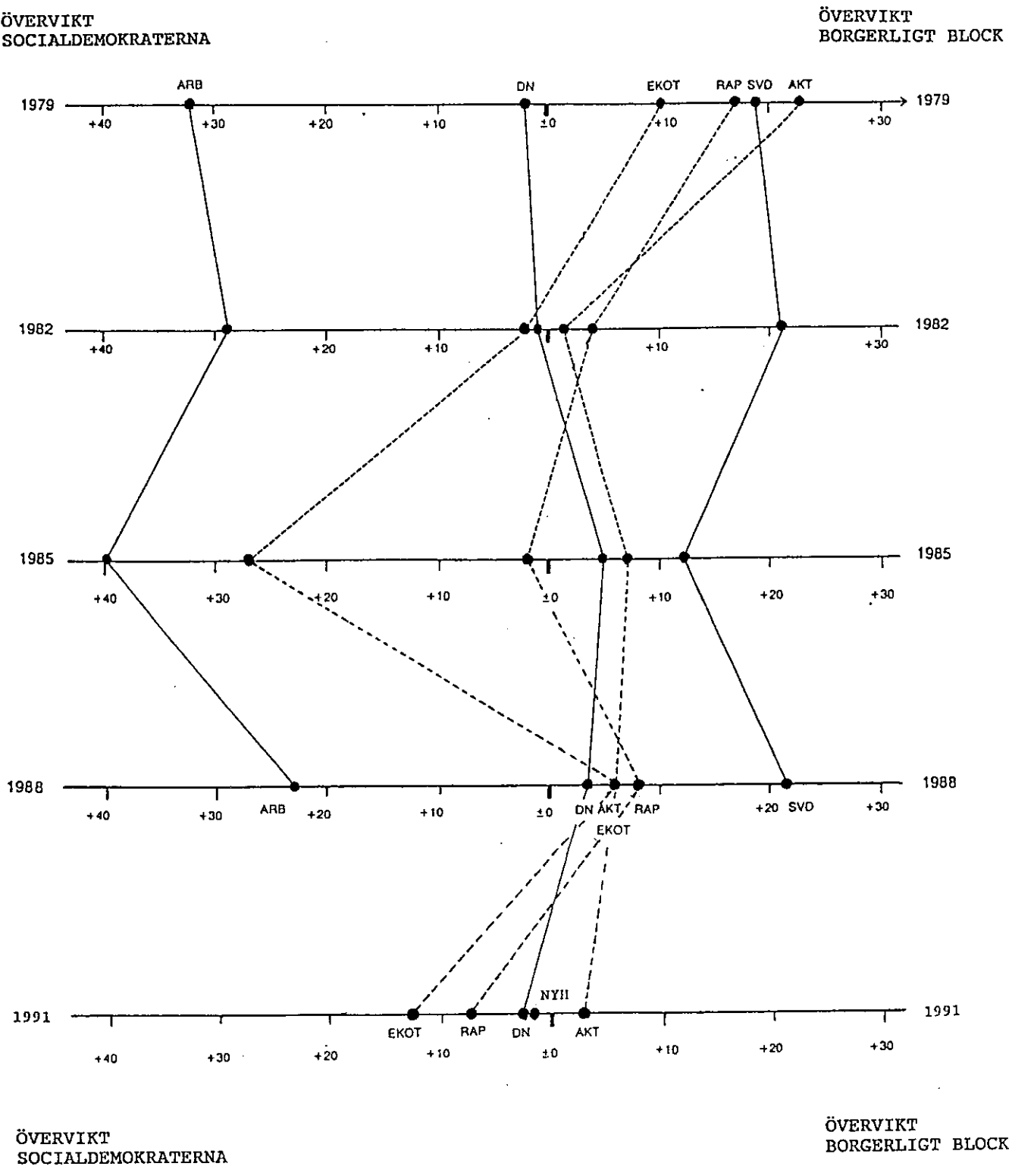
LITTERATURHÄNVISNING

För en redogörelse av 1988 års medievalrörelse se kapitel 3 "Medierna och valrörelsen" av Kent Asp i Gilljam och Holmberg (red) Rött blått grönt, Bonniers, 1990. För en ingående redogörelse för undersökningarnas uppläggning och genomförande se "Politisk journalistik - studier i mediernas partiskhet och makt" av Kent Asp i Ulla Carlsson (red) Forskning om journalistik, Nordicom, 1988:4. Den första studien, av 1979 års valrörelse, publicerades i Kent Asp m.fl Väljare Partier Massmedia, Liber, 1982. För en mer ingående redogörelse för innehållsstudiernas allmänna teoretiska utgångspunkter och en diskussion kring slutsatser om medieinnehållsegenskaper på deskriptiv och normativ nivå hänvisas till kapitel 5 'Massmedierna som informations- och opinionsförmedlare' i Holmberg och Asp Kampen om kärnkraften, Liber, 1984 och Kent Asp, Mäktiga massmedier, Akademilitteratur, 1986, kapitel 1, 3 och 5-8).

Figur 1 Behandlingen av regeringsalternativen i valet 1991
(AB-index)

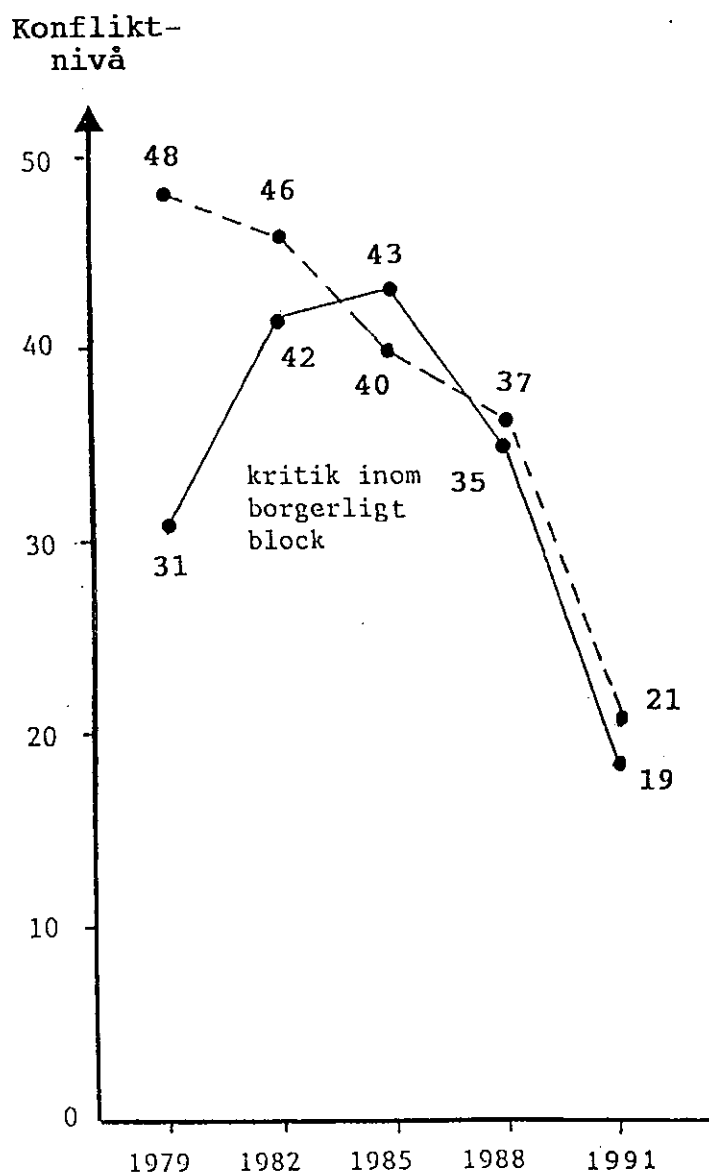
Figur 2 Behandlingen av regeringsalternativen i valen 1979-1991
(AB-index)

Tabell 1. Behandlingen av partipolitiska aktörer i nyhetsrapporteringen sista månaden före valet 1991 (AB-index).

	RAP	AKT	EKO	NYH	DN	SR
v	+9	+30	+63	+61	+48	+35
s	+47	+40	+42	+43	+39	+42
c	+46	+54	+72	+58	+55	+58
fp	+58	+58	+24	+46	+42	+46
m	+48	+41	+27	+40	+41	+37
"borgerliga"	-12	-14	-11	-23	-5	-12
kds	+56	+57	+47	+59	+34	+55
"fyrklövern" totalt	+40	+43	+29	+41	+37	+37
mp	+30	+44	+44	+47	+51	+40
nyd	+29	+4	+27	+21	+16	+19

Figur 3 Nyhetsmediernas bild av borgerlig sammanhållning (procentandel kritiska omdömen av samtliga uttalade omdömen mellan borgerliga aktörer).

— = SR - - - - = Storstadspress (1991=DN)

Tabell 2. Socialdemokraternas motståndare i 1991 års val (procentandel kritiska omdömen).

Kritik mot s från:	SR	DN	Kritik från s mot:	SR	DN
v	2	3	v	1	1
c	13	10	c	1	5
fp	28	32	fp	17	16
m	50	43	m	42	29
"borgerliga"	3	5	"borgerliga"	32	35
"fp/m-alliansen"	0	0	"fp/m-alliansen"	3	6
kds	1	0	kds	0	3
mp	2	7	mp	1	3
nyd	1	0	nyd	3	2
S:a procent	100	100	S:a procent	100	100
n=Antal kritiska omdömen	106	151	n=Antal kritiska omdömen	111	164

Tabell 3. Ny demokratis motståndare i 1991 års val (procentandel kritiska omdömen).

Kritik mot nyd från:	SR	DN	Kritik från nyd mot:	SR	DN
v	0	9	v	0	0
s	38	14	s	14	0
c	0	18	c	14	0
fp	50	14	fp	29	50
m	12	41	m	14	50
"borgerliga"	0	0	"borgerliga"	14	0
kds	0	0	kds	0	0
mp	0	4	mp	15	0
S:a procent	100	100	S:a procent	100	100
n=Antal kritiska omdömen	8	22	n=Antal kritiska omdömen	7	2

Tabell 4. Sakfrågor i nyhetsrapporteringen sista månaden före valdagen 1991 (procent).

	RAP	AKT	EKO	NYH	DN	SVT
Sysselsättningsfrågor	3	8	10	8	6	6
Samhällsekonomi	20	11	10	10	12	14
Personekonomi	8	7	7	5	5	7
Skattefrågor	1	1	5	5	4	1
Pensioner, socialpolitik	12	16	16	12	14	14
Vårdfrågor	9	5	3	2	3	7
Familjepolitik	2	2	0	0	2	2
Skolfrågor	0	2	1	3	3	1
Bostadsfrågor	8	6	9	10	6	7
Miljöfrågor	5	10	7	8	10	8
Medier , kultur	12	7	7	13	7	9
Flykting/invandrarfrågor	1	5	0	0	4	3
Jämställdhetsfrågor	0	1	1	5	1	1
Jordbruksfrågor	5	2	2	3	3	3
Försvarsfrågor	1	2	4	2	2	2
Utrikes/internationella frågor	0	4	3	2	2	2
Kärnkraft/energi	2	2	5	5	4	2
Löntagarfondsfrågan	1	0	0	0	0	1
EG-frågan	1	2	2	2	2	2
Övriga sakfrågor	9	7	8	5	10	8
Summa procent	100	100	100	100	100	100
n=Antal inslag/artiklar där en enskild sakfråga dominerar	66	87	93	60	423	153

Kommentar: Uttalanden om händelserna i Sovjet är ej inkluderade i kategorin utrikes- och internationella frågor. Procentbasen är antalet inslag/artiklar. En mer detaljerad analys av vilka sakfrågor som förekommer i varje inslag/artikel ger i stort sett samma resultat.

Tabell 5. Sakfrågor i SVT (Rapport och Aktuellt) den sista månaden före valdagen 1979- 1991 (procent).

	1979	1982	1985	1988	1991
sysselsättningsfrågor	7	16	8	1	6
ekonomiska frågor	9	11	22	6	21
skattefrågor	20	8	17	11	1
sociala välfärdsfrågor	6	8	10	11	23
miljöfrågor	10	3	5	22	8
kärnkraft/energi	28	3	2	7	2
löntagarfondsfrågan	2	20	7	1	1
EG-frågan	-	-	-	1	2
övriga sakfrågor	16	31	29	40	36
Summa procent	100	100	100	100	100
n=Antal inslag där en enskild sakfråga dominerar	238	177	199	243	153

Tabell 6. Händelserna i Sovjet och 1991 års valrörelse i SVT:s ordinarie nyhetssändningar från 4/8 till 14/9 1991 (procent).

	SVT					
	4/8- 10/8	11/8- 17/8	18/8- 24/8	25/8- 31/8	1/9- 6/9	7/9- 14/9
Valrörelsen	26	29	12	25	36	48
"Sovjet i valet"	-	-	5	6	1	2
Sovjethändelserna	-	-	69	32	22	8
Övriga nyheter	74	71	14	37	41	42
Summa procent	100	100	100	100	100	100
n=Antal sändnings- timmar	370	370	550	435	440	435

Tabell 7. Det politiska innehållet i nyhetsmediernas valbevakning den sista månaden före valdagen 1991 (procent).

	RAP	AKT	EKO	NYH	DN
Sakfrågor	53	46	57	41	52
Idéfrågor	1	4	2	1	2
Maktfrågor	4	7	5	3	5
"Sovjet i valet"	9	10	10	10	6
"Affärer"	2	0	4	6	1
Valrörelsen	31	33	22	39	34
Summa procent	100	100	100	100	100
n=Antal innehålls- enheter som berör valet	698	874	731	562	3860

Tabell 8. Partiernas allmänna profil i SVT (Rapport och Aktuellt) och Dagens Nyheter inför valet 1991 (procent).

	SVT							
	v	s	c	fp	m	kds	mp	nyd
Sakfrågor	17	59	54	62	47	46	55	11
Idéfrågor	38	1	1	2	4	8	0	0
Maktfrågor	4	3	18	2	8	3	3	3
"Sovjet i valet"	11	15	6	12	12	2	7	3
"Affärer"	0	2	1	0	4	0	3	3
Valrörelsen	30	20	20	22	25	41	32	80
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100
n=antal agerande aktörer	57	302	69	94	117	39	31	29
	DAGENS NYHETER							
	v	s	c	fp	m	kds	mp	nyd
Sakfrågor	38	58	61	58	57	34	56	38
Idéfrågor	12	2	0	1	4	5	8	1
Maktfrågor	12	4	10	6	6	3	4	9
"Sovjet i valet"	5	9	7	5	7	3	4	1
"Affärer"	0	2	0	0	2	0	2	2
Valrörelsen	33	25	22	30	24	55	26	49
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100
n=antal agerande aktörer	128	695	211	222	321	67	102	93

Tabell 9. Överensstämmelsen mellan partiernas egna sakfrågeprofiler inför valet 1991 och partiernas sakfrågeprofil i Sveriges Television (Rapport och Aktuellt) och Dagens Nyheter (procent).

VÄNSTERPARTIET			
	Egen profil	Profil i SVT	Profil i DN
1. Sysselsättningsfrågor	13	10	10
2. Ekonomiska frågor	21	0	4
3. Skattefrågor	14	10	19
4. Pensioner / socialpolitik	12	0	10
5. Vårdfrågor	14	0	0
6. Familjepolitik	2	10	4
7. Miljöfrågor	8	0	2
8. Kärnkraft / energi	4	0	2
9. EG-frågan	2	0	4
10. Övriga frågor	10	70	45
Summa procent	100	100	100
n=antal utsagor	217	10	49
ÖK=	-	.32	.56

SOCIALDEMOKRATERNA			
	Egen profil	Profil i SVT	Profil i DN
1. Sysselsättningsfrågor	10	7	6
2. Ekonomiska frågor	17	15	13
3. Skattefrågor	6	2	9
4. Pensioner / socialpolitik	5	24	14
5. Vårdfrågor	4	3	2
6. Familjepolitik	9	2	3
7. Miljöfrågor	20	6	3
8. Kärnkraft / energi	1	2	3
9. EG-frågan	6	3	4
10. Övriga frågor	22	36	43
Summa procent	100	100	100
n=antal utsagor	157	179	403
ÖK=	-	.66	.65

CENTERPARTIET

	Egen profil	Profil i SVT	Profil i DN
1. Sysselsättningsfrågor	7	8	9
2. Ekonomiska frågor	9	3	10
3. Skattefrågor	14	3	9
4. Pensioner / socialpolitik	6	6	12
5. Vårdfrågor	1	0	2
6. Familjepolitik	8	11	2
7. Miljöfrågor	14	8	5
8. Kärnkraft / energi	1	11	8
9. EG-frågan	5	3	4
10. Övriga frågor	35	47	39
Summa procent	100	100	100
n=antal utsagor	468	36	128
ÖK=	-	.74	.79

FOLKPARTIET LIBERALERNA

	Egen profil	Profil i SVT	Profil i DN
1. Sysselsättningsfrågor	6	7	9
2. Ekonomiska frågor	25	15	12
3. Skattefrågor	8	2	9
4. Pensioner / socialpolitik	4	20	19
5. Vårdfrågor	12	3	4
6. Familjepolitik	13	3	2
7. Miljöfrågor	7	2	1
8. Kärnkraft / energi	0	2	5
9. EG-frågan	6	0	7
10. Övriga frågor	19	46	32
Summa procent	100	100	100
n=antal utsagor	350	58	129
ÖK=	-	.54	.62

MODERATERNA

	Egen profil	Profil i SVT	Profil i DN
1. Sysselsättningsfrågor	11	5	2
2. Ekonomiska frågor	43	17	11
3. Skattefrågor	16	7	9
4. Pensioner / socialpolitik	9	22	17
5. Vårdfrågor	2	4	4
6. Familjepolitik	1	2	1
7. Miljöfrågor	0	2	1
8. Kärnkraft / energi	1	3	2
9. EG-frågan	7	4	4
10. Övriga frågor	10	34	49
Summa procent	100	100	100
n=antal utsagor	222	55	183
ÖK=	-	.56	.52

KRISTDEMOKRATERNA

	Egen profil	Profil i SVT	Profil i DN
1. Sysselsättningsfrågor	0	6	4
2. Ekonomiska frågor	1	11	4
3. Skattefrågor	2	0	4
4. Pensioner / socialpolitik	10	22	18
5. Vårdfrågor	10	6	0
6. Familjepolitik	40	10	9
7. Miljöfrågor	21	0	9
8. Kärnkraft / energi	0	11	0
9. EG-frågan	0	0	5
10. Övriga frågor	16	34	47
Summa procent	100	100	100
n=antal utsagor	76	18	23
ÖK=	-	.43	.47

MILJÖPARTIET

	Egen profil	Profil i SVT	Profil i DN
1. Sysselsättningsfrågor	0	0	2
2. Ekonomiska frågor	9	0	2
3. Skattefrågor	10	0	7
4. Pensioner / socialpolitik	0	6	4
5. Vårdfrågor	0	0	0
6. Familjepolitik	0	0	4
7. Miljöfrågor	42	24	14
8. Kärnkraft / energi	8	5	12
9. EG-frågan	0	12	16
10. Övriga frågor	31	53	39
Summa procent	100	100	100
n=antal utsagor	76	17	57
ÖK=	-	.60	.62

NY DEMOKRATI

	Egen profil	Profil i SVT	Profil i DN
1. Sysselsättningsfrågor	5	-	6
2. Ekonomiska frågor	25	-	3
3. Skattefrågor	6	-	11
4. Pensioner / socialpolitik	10	-	3
5. Vårdfrågor	9	-	0
6. Familjepolitik	0	-	3
7. Miljöfrågor	3	-	8
8. Kärnkraft / energi	0	-	0
9. EG-frågan	4	-	0
10. Övriga frågor	38	-	66
Summa procent	100	-	100
n=antal utsagor	347	3	35
ÖK=	-	-	.58

Tabell 10. Överensstämmelsen mellan de båda regeringsalternativens egna sakfrågeprofiler inför valet 1991 och regeringsalternativens sakfrågeprofiler i nyhetsrapporteringen (procent).

SOCIALDEMOKRATERNA						
Egen profil	Profil i					DN
	RAP	AKT	EKO	NYH		
1. Sysselsättningsfrågor	10	4	11	11	12	6
2. Ekonomiska frågor	17	17	15	21	14	13
3. Skattefrågor	6	4	1	11	7	9
4. Pensioner / socialpolitik	5	25	24	14	16	14
5. Vårdfrågor	4	5	1	3	0	2
6. Familjepolitik	9	4	1	1	5	3
7. Miljöfrågor	20	2	9	5	2	3
8. Kärnkraft / energi	1	0	3	2	0	3
9. EG-frågan	6	2	3	3	7	4
10. Övriga frågor	22	37	32	29	37	43
Summa procent	100	100	100	100	100	100
n=antal utsagor	157	84	93	117	43	403
ÖK=	-	.64	.68	.73	.70	.65

DEN BORGERLIGA "FYRKLOVERN"						
Egen profil	Profil i					DN
	RAP	AKT	EKO	NYH		
1. Sysselsättningsfrågor	6	1	11	8	7	6
2. Ekonomiska frågor	20	18	9	13	2	11
3. Skattefrågor	10	3	4	5	9	9
4. Pensioner / socialpolitik	7	14	22	26	9	16
5. Vårdfrågor	6	5	1	3	0	4
6. Familjepolitik	16	3	8	3	2	2
7. Miljöfrågor	11	3	5	4	5	2
8. Kärnkraft / energi	1	8	3	4	4	4
9. EG-frågan	4	3	1	6	0	3
10. Övriga frågor	19	42	36	28	62	43
Summa procent	100	100	100	100	100	100
n=antal utsagor		74	93	112	56	463
ÖK=	-	.63	.61	.65	.53	.64

tabell 10 B. Regeringsalternativens "valrörelseprofiler" i nyhetsrapporteringen sista månaden före valet 1991 (procent).

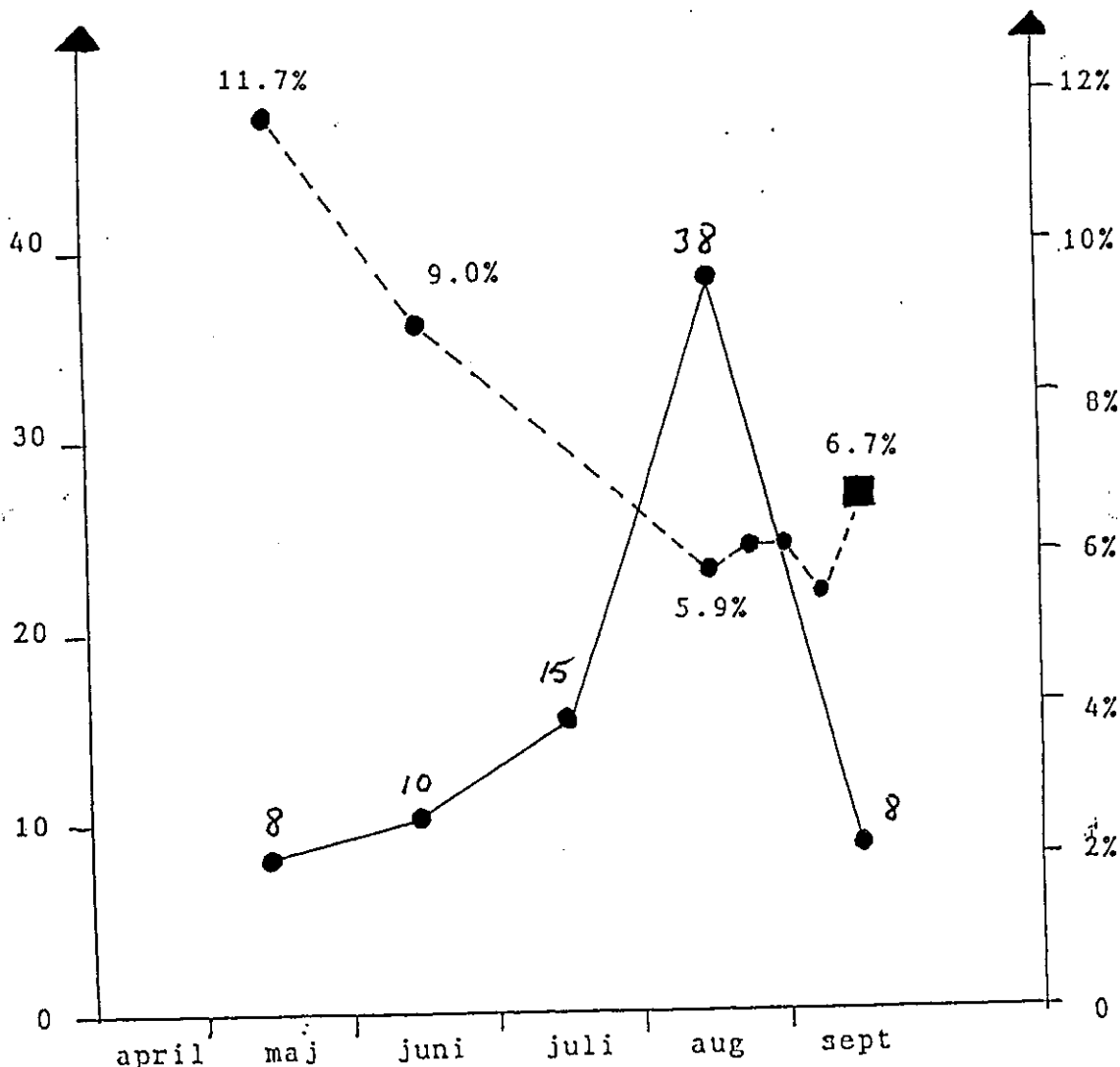
Socialdemokraternas "valrörelseprofil" i ;									
BERAPPORT	AKTUELLT		EKOT		NYHETERNA		DAGENS NYHETER		
1. Sovjet	14	1. Valrörelsen	19	1. Sovjet	14	1. Valrörelsen	23	1. Valrörelsen	17
2. Pensioner	12	2. Sovjet	16	2. Ekonomi	13	2. Ospec/ annat	12	2. Sovjet	9
3. Valrörelsen	12	3. Pensioner	10	3. Valrörelsen	8	3. Sovjet	11	3. Ekonomi	8
4. Ekonomi	11	4. Ekonomi	9	4. Pensioner	7	4. Personfrågor	9	4. Pensioner	6
5. M3-kanalen	10	5. Sysselsättning	6	5. Skatter	7	5. IB-affären	8	5. Skatter	6
%:a procent									
"5-i-topp"	59		60		49		63		46
n=totalt antal									
utsagor	129		173		181		122		695

Den borgerliga fyrklövern "valrörelseprofil" i ;									
BERAPPORT	AKTUELLT		EKOT		NYHETERNA		DAGENS NYHETER		
1. Valrörelsen	23	1. Valrörelsen	16	1. Ekonomi	12	1. Valrörelsen	17	1. Valrörelsen	19
2. Ekonomi	11	2. Regeringsfrågan	9	2. Pensioner	11	2. Sovjet	8	2. Ekonomi	6
3. Sovjet	11	3. Sovjet	9	3. Valrörelsen	10	3. Skatter	5	3. Pensioner	6
4. M3-kanalen	10	4. Pensioner	8	4. Hyror	8	4. Personfrågor	4	4. Sovjet	6
5. Pensioner	7	5. Sysselsättning	5	5. Sysselsättning	5	5. Jordbruksfrågor	4	5. Skatter	5
%:a procent									
"5-i-topp"	62		47		46		38		42
n=totalt antal									
utsagor	132		187		168		102		821

Figur 4 Behandlingen av ny demokrati i Rapport, Aktuellt, Expressen och Aftonbladet från 15 april fram till valdagen 15 september 1991 samt partiets opinionssiffror från maj till valdagen.

Antal kritiska artiklar/inslag om ny demokrati

Opinions-siffror för ny demokrati

Kommentar: I undersökningen ingår Rapport, Aktuellt, Expressen och Aftonbladet. De har valts för att de har en stor publik, men också därför att de har riksspridning. Perioden omfattar 15/4-14/9. Antalet artiklar/inslag i diagrammet avser perioden före Sifo-mätningarna, dvs 15/4-14/5 relateras till maj-Sifo osv. Antalet artiklar/inslag som handlar om ny demokrati uppgår till 180 stycken. 44 procent av dessa har bedömts ha ett kritiskt granskande anslag eller vara allmänt negativa till nyd. Kvällspressen uppvisar samma andel (45%) som TV:s nyhetsprogram (43%). 80 procent av de kritiska artiklarna/inslagen kan räknas som sk "affärer" eller "tabbar" där ny demokratis båda partiledare och kandidater är inblandade. Under den sista valmånaden (15/8-14/9) uppgår andelen kritiska artiklar/inslag till 17%, månaden innan (15/7-14/8) till 75%. Sifos opinionssiffror för nyd stämmer väl överens med vad andra opinionsmätningstinstitut visar, t ex SCB, DN/Temo och Demoskop.

Tabell 11. Partipolitiska aktörers exponering som agerande och omtalade aktörer i nyhetsrapporteringen sista månaden före valet 1991 (procent).

	RAP	AKT	EKO	NYH	DN	SR	SVT
v	5	9	5	5	5	7	7
s	36	35	39	43	33	36	35
c	7	9	8	7	8	8	8
fp	10	10	10	9	11	10	10
m	15	12	18	12	15	15	13
"borgerliga"	8	4	7	4	6	6	6
"fp/m-alliansen"	1	1	0	0	1	1	1
kds	5	4	2	4	4	4	4
mp	4	5	3	2	4	4	5
nyd	6	5	4	6	6	5	6
övr/ospec partier	3	6	4	8	7	4	5
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100
n=totalt antal	654	962	824	608	4249	2440	1616

Tabell 12. Partipolitiska aktörers exponering som agerande och omtalade aktörer i Sveriges Radios nyhetsrapportering sista månaden före valen 1979-1991 (procent).

	1979	1982	1985	1988	1991
vpk	4	6	5	5	7
s	27	29	36	33	36
"soc partier"	0	1	1	1	0
c	17	14	11	11	8
fp	26	13	10	12	10
m	13	15	20	9	15
"borgerliga"	3	7	10	7	6
"mitten"	3	9	0	0	0
"fp/m-alliansen"	-	-	-	-	1
kds	1	1	2	2	4
mp	-	2	2	13	4
nyd	-	-	-	-	5
övrigt/ospec parti	6	3	3	7	4
Summa procent	100	100	100	100	100
n=totalt antal	1896	1804	2263	3463	2440

